

باسمه تعالی

سؤالات امتحان نهایی درس : فلسفه ۲	رشته : انسانی و معارف	ساعت شروع :	مدت امتحان : ۹۰ دقیقه						
نام و نام خانوادگی :	سال دوازدهم	تاریخ امتحان: ۱۴۰۲ / ۰۱ / ۲۷	تعداد صفحات :						
دانش آموزان نوبت خرداد ماه سال ۱۴۰۲ (شبه نهایی)		اداره کل آموزش و پرورش استان البرز							
ردیف	سؤالات								
۱	تعیین کنید کدام عبارت صحیح و کدام یک غلط می باشد و عبارات غلط را تصحیح کنید: الف-نسبت میان «وجود» و «ماهیت» مانند نسبت میان اکسیژن و هیدروژن در آب است. ب-حمل «ممتنع الوجود» بر «دایره مستطیل» وجوبی است. ج-هیوم معتقد است رابطه ضروری میان علت و معلول را می توان از طریق مشاهده حسی به دست آورد. د-از نظر مشائیان توانایی افراد در تعقل و استدلال یکسان بوده و بی نیاز از تمرین می باشند. ه-ایران باستان یکی از کانون های اولیه عقل گرایی و خردورزی است. و-اولین فیلسوف مشهور مسلمان «کندی» است.								
۲	جاهای خالی را با کلمات مناسب پر کنید: الف-طبق نظریه ، جهان یکپارچه نیاز و تعلق به ذات الهی است و از خود هیچ استقلالی ندارد. ب-از نظر ابن سینا سبب بقای ممکنات و مخلوقات است. ج-هراکلیتوس از حقیقتی به نام سخن می گوید که هم به معنای حقیقت متعالی است و هم به معنای نطق. د-حکیمان ایران باستان می گفتند: نام خدای جهان آفرین است.								
۳	گزینه مناسب را انتخاب کنید: الف-از نظر ابن سینا، تفاوت حمل «وجود» بر «انسان» با حمل «حیوان ناطق» بر «انسان» بیانگر کدام اصل فلسفی است؟ ۱-مغایرت وجود و ماهیت ۲-رابطه علیت ب-کدام فیلسوف معتقد است که اصل علیت، جزء اصول اولیه ای است که انسان آن را به طور فطری درک می کند؟ ۱-هیوم ۲-دکارت ج-اگر کسی بگوید در برخی موارد، با وجود علت تامه، معلول به وجود نمی آید، این فرد کدام معنای «اتفاق» را پذیرفته است؟ ۱-نفی ضرورت ۲-نفی سنخیت د-«برهان وجوب و امکان ابن سینا برای اثبات وجود خدا» به کدام فعالیت عقل مربوط می شود؟ ۱-عقل عملی ۲-عقل نظری ه-موسس فلسفه مشاء در جهان اسلام کدام فیلسوف است؟ ۱-فارابی ۲-ابن سینا								
۴	رابطه موضوع و محمول در هر یک از قضایای ذکر شده ، از نوع وجوبی است یا امکانی یا امتناعی؟ <table border="1"> <tr> <td>انسان موجود است</td> <td>مستطیل دارای پنج ضلع است</td> <td>انسان حیوان است</td> </tr> <tr> <td>الف؟</td> <td>ب؟</td> <td>ج؟</td> </tr> </table>			انسان موجود است	مستطیل دارای پنج ضلع است	انسان حیوان است	الف؟	ب؟	ج؟
انسان موجود است	مستطیل دارای پنج ضلع است	انسان حیوان است							
الف؟	ب؟	ج؟							

باسمه تعالی

سؤالات امتحان نهایی درس : فلسفه ۲	رشته : انسانی و معارف	ساعت شروع :	مدت امتحان : ۹۰ دقیقه
نام و نام خانوادگی :	سال دوازدهم	تاریخ امتحان: ۱۴۰۲ / ۰۱ / ۲۷	تعداد صفحات :
دانش آموزان نوبت خرداد ماه سال ۱۴۰۲ (شبه نهایی)		اداره کل آموزش و پرورش استان البرز	
ردیف	سؤالات	نمره	
۵	هر یک از گزاره های زیر، نظر کدام فیلسوف درباره خداوند است؟ الف-ایمان هدیه ای الهی است که خداوند به انسان می بخشد. ب-دلیل وجود خداوند عمدتا در تجربه های شخصی و درونی ما نهفته است. ج-قبول خداوند زندگی ما را با ارزش و با اهمیت می سازد و امید یافتن پناهگاهی در جهان را می دهد. ۱-کرکگور ۲-کانتیگهام ۳-ویلیام جیمز ۴-کانت	۰/۷۵	
	-به سوال های زیر پاسخ کوتاه بدهید:		
۶	رفتارهای طبیعی ما انسان ها مانند اینکه «وقتی گرسنه می شویم به سراغ غذا می رویم» بیانگر کدام اصل فلسفی است؟	۰/۵	
۷	از نظر فارابی چرا تسلسل علل نامتناهی محال است؟	۰/۵	
۸	دو شکل مخالفت برخی از جریان های فکری در عالم اسلام با عقل را بنویسید.	۰/۵	
۹	سه مورد از ویژگی های موجودات عالم عقل را از نظر فیلسوفان الهی بنویسید.	۰/۷۵	
۱۰	از نظر ابن سینا مصداق آیه شریفه «أَمَّا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ» چه کسانی هستند؟ و چرا؟	۰/۷۵	
۱۱	-نام استاد ابن سینا در منطق و ریاضیات چه بود؟	۰/۲۵	
۱۲	ابن سینا آخرین دیدگاه های فلسفی خود را در کدام کتاب نوشته است؟	۰/۵	
۱۳	از نظر سهروردی تفاوت موجودات، به چه چیزی است؟	۰/۵	
۱۴	اصطلاحات زیر را از نظر سهروردی تعریف کنید: الف-حکیم متاله ب-مغرب کامل	۱	
۱۵	با توجه به دیدگاه ابن سینا، طبیعت را تعریف کنید.	۰/۵	
	به سوال های زیر پاسخ کامل بدهید:		
۱۶	دیدگاه فیلسوفان مسلمان درباره چگونگی درک رابطه علیت را بنویسید.	۱	
۱۷	اگر فیلسوفی در عین انکار خداوند، معتقد به غایتمندی جهان باشد، چه نقدی بر نظر او وارد است؟	۱	
۱۸	انتقاد دیوید هیوم به «برهان نظم» در بحث اثبات وجود خدا را بنویسید.	۱	
۱۹	جایگاه «عقل» در دوره ی اول حاکمیت کلیسا را با دوره ی دوم حاکمیت کلیسا در اروپا را مقایسه کنید.	۱/۵	
۲۰	تفاوت «عقل بالقوه» و «عقل بالملکه» را بنویسید.	۱/۵	
۲۱	از نظر فیلسوفان الهی، چگونه می توان از گمان تعارض، میان یافته های عقلی و دستاوردهای وحیانی رهایی یافت؟	۱	
۲۲	براساس دیدگاه فارابی، ویژگی های مدینه فاضله را با مدینه جاهله مقایسه کنید.	۱	
۲۳	از نظر قطب الدین شیرازی، حکمت اشراق چیست؟	۱	
	موفق باشید	۲۰	

پاسخ سوالات دسته اول فلسفه ۲ شبه نهایی

پاسخ نویسنده: پرگل رحیمی

ردیف	سوالات	نمره
۱	تعیین کنید کدام عبارت صحیح و کدام یک غلط می باشد و عبارات غلط را تصحیح کنید: الف-نسبت میان «وجود» و «ماهیت» مانند نسبت میان اکسیژن و هیدروژن در آب است. ب-حمل «ممتنع الوجود» بر «دایره مستطیل» وجوبی است. ج-هیوم معتقد است رابطه ضروری میان علت و معلول را می توان از طریق مشاهده حسی به دست آورد. د-از نظر مشائیان توانایی افراد در تعقل و استدلال یکسان بوده و بی نیاز از تمرین می باشند. ه-ایران باستان یکی از کانون های اولیه عقل گرایی و خردورزی است. و-اولین فیلسوف مشهور مسلمان «کندی» است.	۱/۵

پاسخ:

الف) غلط (وجود و ماهیت دو جزئی از شیئی نیستند که قابل جداسازی باشند)

ب) صحیح

ج) غلط

د) غلط

ه) صحیح

و) صحیح

۲	جاهای خالی را با کلمات مناسب پر کنید: الف-طبق نظریه ، جهان یکپارچه نیاز و تعلق به ذات الهی است و از خود هیچ استقلالی ندارد. ب-از نظر ابن سینا سبب بقای ممکنات و مخلوقات است. ج-هراکلیتوس از حقیقتی به نام سخن می گوید که هم به معنای حقیقت متعالی است و هم به معنای نطق. د-حکیمان ایران باستان می گفتند: نام خدای جهان آفرین است.	۱

الف) امکان فقری (فقر وجودی)

ب) اشتیاق ذاتی و ذوق فطری (عشق)

ج) لوگوس

د) مزدا

- الف- از نظر ابن سینا، تفاوت حمل «وجود» بر «انسان» با حمل «حیوان ناطق» بر «انسان» بیانگر کدام اصل فلسفی است؟
 ۱- مغایرت وجود و ماهیت
 ۲- رابطه علیت
- ب- کدام فیلسوف معتقد است که اصل علیت، جزء اصول اولیه ای است که انسان آن را به طور فطری درک می کند؟
 ۱- هیوم
 ۲- دکارت
- ج- اگر کسی بگوید در برخی موارد، با وجود علت تامه، معلول به وجود نمی آید، این فرد کدام معنای «تفاسد» را پذیرفته است؟
 ۱- نفی ضرورت
 ۲- نفی سنخیت
- د- «برهان وجوب و امکان ابن سینا برای اثبات وجود خدا» به کدام فعالیت عقل مربوط می شود؟
 ۱- عقل عملی
 ۲- عقل نظری
- ه- موسس فلسفه مشاء در جهان اسلام کدام فیلسوف است؟
 ۱- فارابی
 ۲- ابن سینا

الف) ۱

ب) ۲

ج) ۱

د) ۲

ه) ۱

انسان حیوان است	مستطیل دارای پنج ضلع است	انسان موجود است
ج؟	ب؟	الف؟

الف) امکانی

ب) امتناعی

ج) وجوبی

ردیف	سؤالات	نمره
۵	هر یک از گزاره های زیر، نظر کدام فیلسوف درباره خداوند است؟ الف-ایمان هدیه ای الهی است که خداوند به انسان می بخشد. ب-دلیل وجود خداوند عمدتا در تجربه های شخصی و درونی ما نهفته است. ج-قبول خداوند زندگی ما را با ارزش و با اهمیت می سازد و امید یافتن پناهگاهی در جهان را می دهد. ۱-کرکگور ۲-کانتینگهام ۳-ویلیام جیمز ۴-کانت	۰/۷۵

الف) کرکگور

ب) ویلیام جیمز

ج) کانتینگهام

به سوال های زیر پاسخ کوتاه بدهید:		
۶	رفتارهای طبیعی ما انسان ها مانند اینکه «وقتی گرسنه می شویم به سراغ غذا می رویم» بیانگر کدام اصل فلسفی است؟	۰/۵
۷	از نظر فارابی چرا تسلسل علل نامتناهی محال است؟	۰/۵
۸	دو شکل مخالفت برخی از جریان های فکری در عالم اسلام با عقل را بنویسید.	۰/۵
۹	سه مورد از ویژگی های موجودات عالم عقل را از نظر فیلسوفان الهی بنویسید.	۰/۷۵
۱۰	از نظر ابن سینا مصداق آیه شریفه «أَنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ» چه کسانی هستند؟ و چرا؟	۰/۷۵
۱۱	-نام استاد ابن سینا در منطق و ریاضیات چه بود؟	۰/۲۵
۱۲	ابن سینا آخرین دیدگاه های فلسفی خود را در کدام کتاب نوشته است؟	۰/۵
۱۳	از نظر سهروردی تفاوت موجودات، به چه چیزی است؟	۰/۵
۱۴	اصطلاحات زیر را از نظر سهروردی تعریف کنید: الف-حکیم متاله ب-مغرب کامل	۱
۱۵	با توجه به دیدگاه ابن سینا، طبیعت را تعریف کنید.	۰/۵

۶) اصل سنخیت

۷) زیرا اگر سلسله علت ها بخواهد تا بینهایت به عقب برگردد و هر علتی وابسته به علت قبل از خود باشد، بدین معناست که آغاز و ابتدایی در کار نباشد؛ و در این صورت اصلا چیزی پدید نمی آید تا نوبت به معلولی برسد که اکنون پیش روی ماست.

۸) ۱-محدودکردن دایره اعتبار و کارآمدی عقل در عین پذیرش آن؛ ۲- مخالفت با فلسفه و منطق، تحت عنوان دستاوردی یونانی و غیر اسلامی.

۹) ۱-از ماده و جسم مجردند ۲-در قید زمان و مکان نیستند ۳-در افعال خود به ابزار مادی هم نیاز ندارند

۱۰) از نظر ابن سینا، تأمل در رابطه طبیعت با ماوراء طبیعت و خدا در کنار تحقیق در روابط میان پدیده ها، دانشمند و محقق را از ظاهر پدیدهها عبور میدهد و به باطن آنها میرساند؛ آنها را به خشوع و خشیت در برابر حق میرساند و مصداق

آیه شریفه «إِنَّ مَا يَخُشَى اللّٰهُ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ - تنها بندگان عالم خداوند خشیت او را به دل دارند میسازد

(۱۱) ابو عبدالله ناتلی

(۱۲) اشارات و تنبیهات

(۱۳) تفاوت موجودات، مربوط به شدت و ضعف نورانیت آنهاست.

(۱۴)

الف) آنان که هم در صور برهانی به کمال رسیده اند و هم به اشراق و عرفان دست یافته اند. اینان حکیم متألّهاند و بهترین دسته به حساب می آیند.

ب) مغرب کامل نیز جهان تاریکی یا عالم ماده است که بهره ای از نور ندارد.

(۱۵) از نظر ابن سینا، طبیعت مرتبه ای از هستی است که دارای حرکت است و رو به مقصدی خاص دارد و این مقصد جزء ذات عالم طبیعت و از آن جدایی ناپذیر است.

به سوال های زیر پاسخ کامل بدهید:	
۱۶	دیدگاه فیلسوفان مسلمان درباره چگونگی درک رابطه علیت را بنویسید.
۱۷	اگر فیلسوفی در عین انکار خداوند، معتقد به غایت‌مندی جهان باشد، چه نقدی بر نظر او وارد است؟
۱۸	انتقاد دیوید هیوم به «برهان نظم» در بحث اثبات وجود خدا را بنویسید.
۱۹	جایگاه «عقل» در دوره ی اول حاکمیت کلیسا را با دوره ی دوم حاکمیت کلیسا در اروپا را مقایسه کنید.
۲۰	تفاوت «عقل بالقوه» و «عقل بالملکه» را بنویسید.
۲۱	از نظر فیلسوفان الهی، چگونه می توان از گمان تعارض، میان یافته های عقلی و دستاوردهای وحیانی رهایی یافت؟
۲۲	براساس دیدگاه فارابی، ویژگی های مدینه فاضله را با مدینه جاهله مقایسه کنید.
۲۳	از نظر قطب الدین شیرازی، حکمت اشراق چیست؟
۲۰	موفق باشید

(۱۶) آنان میگویند: همینکه ذهن انسان شکل گرفت، متوجه می شود که وجود یک چیز با عدم آن جمع نمیشود؛ یعنی درمییابد که یک چیز، نمیتواند هم موجود باشد و هم موجود نباشد، یا هست و یا نیست و نیز درمییابد که یک چیز نمیتواند هم خودش باشد، هم غیر خودش؛ مثلاً نمیشود که مثلث، هم مثلث باشد و هم غیر مثلث. این قاعده را منطق دانان و فیلسوفان، اصل امتناع اجتماع نقیضین نامیده اند. انسان، براساس این اصل، درمییابد که پدیده ها خود به خود به وجود نمیآیند؛ زیرا اینکه چیزی خودش به خودش وجود بدهد، به معنای آن است که چیزی که نیست، قبلاً باشد تا بتواند خودش را به وجود بیاورد و این، همان اجتماع نقیضین است که محال بودن آن بدیهی است. از نظر ابن فیلسوفان، پس از شکل گیری ذهن و درک اصل امتناع اجتماع نقیضین است که وقتی کودک صدایی را میشنود یا حرکتی را مشاهده میکند، به دنبال منشأ صدا و عامل حرکت برمی آید؛ یعنی از این به بعد است که متوجه میشود حوادث، خود به خود رخ نمیدهند و دارای علل و عواملی هستند و آن علل را میتوان پیدا کرد.

۱۷) قبول غایت برای اشیا و پدیده‌های جهان وقتی امکان پذیر است که آن غایت، قبل از پیدایش اشیا مشخص شده باشد تا اشیا، متناسب با آن هدف و آن غایت ساخته شده و پدید آمده باشند. در آن صورت می‌توانند به سوی آن هدف حرکت نمایند و تکامل یابند و چنین غایت و هدفی، بدون قبول خداوند امکان‌پذیر نیست.

۱۸) او می‌گوید مهم‌ترین برهان فیلسوفان الهی، برهان نظم است که از تجربه گرفته شده اما این برهان نیز توانایی اثبات یک وجود ازلی و ابدی و نامتناهی را ندارد. این برهان فقط می‌تواند ثابت کند که یک ناظم و خالق این جهان را اداره می‌کند. اما ثابت نمی‌کند که این ناظم خالق همان خداوندی است که نیازمند به علت نیست و وجودی ازلی و ابدی دارد.

۱۹) در دوره اول حاکمیت مسیحیت در اروپا (حدود قرن سوم تا نهم) بزرگان کلیسا دخالت و چون و چرا کردن عقل را عامل تضعیف ایمان میدانستند. حتی برخی از بزرگان کلیسا عقل را امری شیطانی می‌پنداشتند و در برابر استدلال‌های عقلی می‌ایستادند و می‌گفتند که ایمان قوی از آن کسی است که در برابر چون و چراهای عقل بایستد و در ایمان خود استوار بماند.^۱ در دوره دوم حاکمیت کلیسا، یعنی در قرن‌های دهم تا سیزدهم، فیلسوفان و حکمای مسیحی تحت تأثیر مطالعه کتابهای ابن سینا و ابن رشد و سایر فیلسوفان مسلمان که به زبانهای اروپایی ترجمه شده بود، به عقل و تبیین عقلانی مسائل دینی روی آوردند، اما از آنجا که توجه به عقل و عقلانیت با مبانی اولیه کلیسای کاتولیک سازگاری نداشت، این توجه و رویآوری، به تدریج به گسترش عقل‌گرایی و عقب‌نشینی اندیشه‌های دینی انجامید، تا اینکه در این دوره عقل جای دین را گرفت^۱ و دین مسیحیت را به گوشه‌های از زندگی اروپاییان برد و در حاشیه قرار داد.

۲۰) عقل بالقوه یا عقل هیولانی زمانی است که انسان هیچ ادراک عقلی ندارد، اما استعداد و آمادگی درک معقولات را دارد، به طور مثال، نوزادی که تازه متولد شده، گرچه استعداد نوشتن را دارد، اما نمیتواند چیزی بنویسد اما عقل بالملکه زمانی است که عقل مفاهیم و قضایای بدیهی را درک می‌کند می‌داند که یک چیز نمیتواند هم باشد و هم نباشد. در این مرحله است که انسان آمادگی دریافت علم را پیدا میکند و میتواند دانش‌ها را کسب نماید.

۲۱) در این قبیل موارد باید تلاش علمی خود را افزایش دهیم و از دانش دیگران بهره ببریم تا بتوانیم خطاهای خود را اصلاح نموده و از گمان‌تعارض میان یافته‌های عقلی و دستاوردهای وحیانی رهایی یابیم.

۲۲) بهترین مدینه‌ها، از نظر وی، مدینه‌ای است که مردم آن به اموری مشغول هستند و به فضایی آراسته اند که مجموعه مدینه را به سوی سعادت میبرد و چنین جامعه‌ای از نظر فارابی «مدینه فاضله» است. فارابی مدینه جاهله را در مقابل مدینه فاضله، قرار میدهد و معتقد است که مهمترین تفاوت آن با مدینه فاضله در هدف آن است. در مدینه جاهله هدف مردم فقط سلامت جسم و فراوانی

لذتهای دنیایی است. آنها گمان میبرند که اگر به چنین لذتهایی دست یافتند، به سعادت رسیده‌اند و اگر دست نیافتند، به بدبختی افتاده‌اند

۲۳) قطب‌الدین رازی یکی از پیروان اشراق میگوید: «حکمت اشراق، حکمتی است که اساس و بنیان آن اشراق است. اشراق نیز عبارت است از کشف و شهود و این حکمت همان حکمت شرقیانی است که اهل فارس بوده‌اند، زیرا حکمت آنها هم شهودی و کشفی بوده است. این حکمت از آن رو اشراقی خوانده شده که از ظهور و انوار عقلی و تابش آنها بر نفس انسانهای کامل به دست می‌آید.